

Prima instanță: Judecătoria Ialoveni
Judecător: L. Barbos
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: A. Panov, A. Nogai și A. Minciuna

Dosarul nr. 2ra-664/17

DECIZIE

24 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Iulia Sîrcu
Sveatoslav Moldovan, Maria Ghervas,
Mariana Pitic, Ion Druță

examinând recursul declarat de către Eduard Belibov și Valentina Belibov prin intermediul avocatului Vitalie Ciuchitu,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Procuratura raionului Ialoveni, în interesele minorilor Felicia Dicusar și Stepan Dicusar împotriva lui Tatiana Dicusar, Ana Agrici, Elena Țaranovschi, Vitali Pasevin, Iulia Pasevina, Eduard Belibov, Valentina Belibov, intervenienți accesorii Oficiul Cadastral Teritorial Ialoveni filiala ÎS „Cadastru”, Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Ialoveni, notar public Dorina Ganța, notar public Andrei Bloșenco, privind recunoașterea nulității certificatului de moștenitor legal nr. 12042 din 30 octombrie 2012, a contractului de vânzare-cumpărare a terenului de pământ, nr. 4502 din 03 mai 2013, a contractului de vânzare-cumpărare a terenului de pământ, nr. 6704 din 08 iulie 2013 și a contractului de vânzare-cumpărare a terenului de pământ, nr. 5359 din 16 iulie 2013,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 octombrie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de reprezentantul apelanților Eduard Belibov și Valentina Belibov, avocatul Vitalie Ciuchitu, și a fost menținută hotărârea Judecătoriei Ialoveni din 22 martie 2016,

c o n s t a t ă :

La data de 16 octombrie 2013, Procurorul raionului Ialoveni, Valeriu Chitoraga, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată în interesele minorilor Felicia Dicusar, Stepan Dicusar împotriva Tatiane Dicusar, Elenei Țarancovschi și Anei Agrici, intervenienți accesorii Oficiul Cadastral Teritorial Ialoveni, ÎS Cadastru, Secția Asistență Socială și Protecție a Familiei Ialoveni, Biroul notarului public Ganța Dorina și Biroul notarului public Andrei Bloșenco, solicitând declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare nr. 4502 din 03

mai 2013 a terenului de pământ cu suprafața de 0,0955 ha și a certificatului de moștenitor legal din 30 octombrie 2012, cu repunerea părților în poziția inițială și obligarea Oficiului Cadastral Teritorial Ialoveni Filiala ÎS „Cadastru” să înregistreze modificările respective în Registrul bunurilor imobile.

În motivarea acțiunii, Procurorul în interesele reclamantilor minori a indicat că la Procuratura raionului Ialoveni a parvenit demersul Primarului s. Sociteni, r-l Ialoveni, Nicolae Bogos, cu privire la înstrăinarea ilegală Elenei Țarancovschi a unui teren pentru construcții cu suprafața de 0,0955 ha, situat în r-l Ialoveni, s. Sociteni, cu nr. cadastral 5529201.972 de către Tatiana Dicusar, care a fost reprezentată prin procură de către Ana Agrici. În baza demersului înaintat, s-a inițiat control conform art. 274 CPP, fapt ce a determinat Procuratura raionului Ialoveni de a iniția pe cazul dat urmărirea penală nr. 2013440556 în baza art. 352¹ CP.

Totodată, s-a invocat de către procuror că la 30 octombrie 2012, în baza certificatului de moștenitor legal nr. 12042, autentificat la notarul public Dorina Ganța, Dicusar Tatiana a devenit moștenitor legal a averii mamei sale Svetlana Dicusar, născută la 21 februarie 1965, decedată la 28 aprilie 2012, cu ultimul domiciliu în satul Sociteni, r-l Ialoveni, care constă din terenul cu destinația pentru construcții situat în s. Sociteni, r-l Ialoveni, cu suprafață de 0,0955 ha, cu nr. cadastral 5529201972. Ultima a declarat la notar că este unicul copil, ca urmare fiind lezate drepturile fratelui minor Stepan Dicusar a.n. 1997 și a surorii Felicia Dicusar a.n. 2007.

La data de 03 mai 2013, în baza contractului de vânzare-cumpărare nr. 4502, autentificat de notarul Andrei Bloșenco, cet. Tatiana Dicusar, în numele căreia a acționat Ana Agrici, a înstrăinat terenul cu destinația de construcție situat în s. Sociteni, r-ul Ialoveni, cu suprafața de 0,0955, cu nr. cadastral 5529201972, Elenei Țaranovschi, care este de fapt nora Anei Agrici. Ulterior, contractul menționat a fost înregistrat în registrul bunurilor imobile al OCT Ialoveni, Filiala Întreprinderii de Stat „Cadastru” la data de 03 mai 2013 cu nr. 5501/13/8917.

Consideră Procurorul raionului Ialoveni că contractul de vânzare-cumpărare nr. 4502 din 03 mai 2013 și certificatul de moștenitor legal din 30 octombrie 2012 sunt nelegitime și pasibile anulării. Susține, că în urma acțiunilor ilegale ale părților au fost flagrant încălcate drepturile copiilor minori atât la moștenire cât și la proprietate, fiind invocate prevederile art. 217, art. 219 și art. 227 al. (1) Cod civil.

La data de 12 noiembrie 2014, Procurorul raionului Ialoveni în interesele reclamantilor Felicia Dicusar și Stepan Dicusar a înaintat o cerere suplimentară (f.d. 67-68, Volumul I), prin care a solicitat anularea actelor ulterioare încheiate în privința terenului litigios și anume anularea contractului de vânzare-cumpărare din 03 mai 2013 nr. 4502, anularea contractului de vânzare-cumpărare din 08 iulie 2013 nr. 6704 și anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. 5359 din 16 iulie 2013 cu aducerea părților în poziția inițială, cu atragerea în calitate de părți pe Vitali Pasevin, Iulia Pasevin, Eduard Belibov și Valentina Belibov.

Prin hotărârea Judecătoriei Ialoveni din 22 martie 2016, s-a admis acțiunea

înaintată de Procurorul raionului Ialoveni în interesele minorilor Felicia Dicusar, Stepan Dicusar împotriva lui Tatiana Dicusar, Ana Agrici, Elena Țaranovschi, Vitali Pasevin, Iulia Pasevina, Eduard Belibov, Valentina Belibov, intervenienți accesorii Oficiul Cadastral Teritorial Ialoveni filiala Î.S. „Cadastru”, Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Ialoveni, notar public Dorina Gonța, notar public Andrei Bloșenco, privind recunoașterea nulității certificatului de moștenitor legal nr.12042 din 30 octombrie 2012, a contractului de vânzare-cumpărare a terenului de pământ, nr. 4502 din 03 mai 2013, a contractului de vânzare-cumpărare a terenului de pământ, nr. 6704 din 08 iulie 2013 și a contractului de vânzare-cumpărare a terenului de pământ, nr. 5359 din 16 iulie 2013 (f.d. 211-222, Volumul I).

Prima instanța a hotărât:

- declararea nulă a certificatului de moștenitor legal nr. 12042 din 30 octombrie 2012, eliberat de notarul public Dorina Gonța pe numele Tatiane Dicusar;

- anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. 4502 încheiat la data de 03 mai 2013 între Tatiana Dicusar (reprezentată de Ana Agrici) și Elena Țaranovschi în privința terenului pentru construcții cu suprafața de 0,0955 ha, cu nr. cadastral 5529201.972, situat în r-l Ialoveni, s. Sociteni, cu aducerea părților la poziția inițială, cu obligarea cet. Tatiana Dicusar să restituie cumpărătorului Elena Țaranovschi prețul contractului în mărime de 1 334 lei, iar cumpărătorul Elena Țaranovschi a fost obligată să transmită în proprietatea lui Tatiana Dicusar terenul pentru construcții cu suprafața de 0,0955 ha, cu nr. cadastral 5529201.972, situat în r-l Ialoveni, s. Sociteni;

- anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. 6704 încheiat la data de 08 iulie 2013 între Elena Țaranovschi și Vitali Pasevin în privința terenului pentru construcții cu suprafața de 0,0955 ha, cu nr. cadastral 5529201.972, situat în r-l Ialoveni, s. Sociteni, cu aducerea părților la poziția inițială, cu obligarea cet. Elena Țaranovschi să restituie lui Vitali Pasevin prețul contractului în mărime de 1 334 lei, iar cumpărătorul Vitali Pasevin a fost obligat să transmită în proprietatea Elenei Țaranovschi terenul pentru construcții cu suprafața de 0,0955 ha, cu nr. cadastral 5529201.972, situat în r-l Ialoveni, s. Sociteni;

- anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. 5359 încheiat la data de 16 iulie 2013 între Vitali Pasevin, Iulia Pasevina și Eduard Belibov în privința terenului pentru construcții cu suprafața de 0,0955 ha, cu nr. cadastral 5529201.972, situat în r-l Ialoveni, s. Sociteni, cu aducerea părților la poziția inițială, cu obligarea cet. Vitali Pasevin, cet. Iulia Pasevina să restituie lui Eduard Belibov prețul contractului în mărime de 1 334 lei, iar Eduard Belibov a fost obligat să transmită în proprietatea lui Vitali Pasevin și Iulia Pasevina terenul pentru construcții cu suprafața de 0,0955 ha, cu nr. cadastral 5529201.972, situat în r-l Ialoveni, s. Sociteni;

- încasarea din contul Tatiane Dicusar în beneficiul statului a taxei de stat în sumă de 250 lei, din contul Elenei Țaranovschi în beneficiul statului a taxei de stat în sumă de 150 lei, încasarea în mod solidar din contul lui Vitali Pasevin și

Pasevina Iulia în beneficiul statului a taxei de stat în sumă de 150 lei, încasarea din contul lui Eduard Belibov în beneficiul statului a taxei de stat în sumă de 150 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 octombrie 2016, a fost respins apelul declarat de reprezentantul apelanților Eduard Belibov și Valentina Belibov, avocatul Vitalie Ciuchitu, și a fost menținută hotărârea Judecătoriei Ialoveni din 22 martie 2016, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Procuratura raionului Ialoveni, în interesele minorilor Felicia Dicusar și Stepan Dicusar împotriva lui Tatiana Dicusar, Ana Agrici, Elena Țaranovschi, Vitali Pasevin, Iulia Pasevina, Eduard Belibov, Valentina Belibov, intervenient accesoriu Oficiul Cadastral Teritorial Ialoveni filiala ÎS „Cadastru”, Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Ialoveni, Notar Public Dorina Gonța, Notar Public Andrei Bloșenco, privind recunoașterea nulității certificatului de moștenitor legal nr. 12042 din 30 octombrie 2012, a contractului de vânzare-cumpărare a terenului de pământ, nr. 4502 din 03 mai 2013, a contractului de vânzare-cumpărare a terenului de pământ nr. 6704 din 08 iulie 2013 și a contractului de vânzare-cumpărare a terenului de pământ, nr. 5359 din 16 iulie 2013 (f.d. 31-37, Volumul II).

Nefiind de acord cu decizia menționată, la 15 decembrie 2016, în termenul prevăzut de lege, Eduard Belibov și Valentina Belibov prin intermediul reprezentantului, avocatului Vitalie Ciuchitu (mandat nr. 0328916, mandat nr. 0328915) au declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 octombrie 2016 și a hotărârii Judecătoriei Ialoveni din 22 martie 2016, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii înaintate.

În motivarea recursului, cu reiterarea motivelor de fapt și de drept invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele inferioare, recurenții au indicat că atât instanța de apel cât și instanța de fond au aplicat eronat normele de drept material și procedural și nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, și anume:

Prevederile art. 375 alin. (1) Cod civil al RM, care stabilește limitativ cazurile în care de la dobânditorul de bună-credință poate fi revendicat bunul dobândit prin act juridic oneros, astfel în cauză dată, bunul litigios a fost dobândit de către recurenți prin act juridic oneros, contract de vânzare-cumpărare, iar conform prevederilor art. 9 Cod civil al RM, calitatea de cumpărător de bună-credință bună-credință se prezumă, iar proba contrară nu a fost prezentată nici instanței de fond și nici instanței de apel și nici măcar nu a fost invocată.

Totodată s-a invocat și faptul că în cazul în care imobilul este dobândit de la o persoană înscrisă din greșeală în registrul bunurilor imobile în calitate de proprietar al acestui bun, dreptul dobânditorului de bună-credință este garantat, adică se va menține, respectiv urma a fi aplicate prevederile art. 51 din Legea cadastrului bunuri imobile.

Au mai invocat recurenții că instanța de fond nu a aplicat prevederile art. 497 Cod civil conform căruia se prezumă că conținutul registrului bunurilor imobile este complet și autentic și această prezumție este în favoarea celui care a

dobândit un drept de la o persoană dacă dreptul era înscris în numele persoanei, și respectiv, nu a fost aplicat nici art. 375 Cod civil care prevede revendicarea de către proprietar a bunurilor aflate în posesiunea unui dobânditor de bună-credință, fapt care a dus la încălcarea art. 46 și art. 127 din Constituția RM cât și art. 1 Protocol nr. 1 CEDO, care garantează dreptul de proprietate al recurenților.

S-a mai invocat și faptul că instanța nu a aplicat prevederile art. 218 Cod civil, care impune existența unui interes născut și actual al persoanei care invocă nulitatea. Astfel, intimați (reclamanți) nu au dovedit că au interes în acțiune, deoarece termenul de acceptarea a succesiunii s-a scurs fără ca ei să accepte succesiunea, act care urma să fie realizat de către organul de tutelă, dar nici o cerere cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii sau prelungirea termenului de acceptare a succesiunii nu a fost înaintată, respectiv se atestă că intimații nu mai au nici un drept, din care, ipotetic, ar putea rezulta interesul în acțiunea dată.

La data de 23 martie 2017, Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Ialoveni, a depus referință prin care a solicitat respingerea recursului.

La data de 06 aprilie 2017, și notar public Gonța Dorina a depus referință în care a indicat că certificatul de moștenitor legal nr. 12042 din data de 30.10.2012 a fost eliberat în strictă conformitate cu legea.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 26 aprilie 2017, recursul înaintat de Eduard Belibov și Valentina Belibov prin intermediul reprezentantului, avocatului Vitalie Ciuchitu a fost declarat admisibil.

Examinând argumentele invocate în cererea de recurs în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat, care urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează:

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, *„Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs”*.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, *„Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului”*.

Studiind decizia contestată în raport cu materialele cauzei, Colegiul constată că instanța de apel a examinat superficial cauza dedusă judecării. În acest sens, Colegiul reține că instanța de apel în virtutea caracterului devolutiv al apelului, urma să rejudece fondul cauzei.

În conformitate cu art. 376 alin. (1) CPC, *„Dispozițiile de procedură privind judecarea pricinilor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sînt contrare dispozițiilor prezentului capitol”*.

În conformitate cu art. 373 alin. (2) CPC, „În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces”.

În conformitate cu art. 274 alin. (2) lit. i) CPC, „În procesul-verbal al ședinței se indică faptul că s-a dat citire înscrisurilor, datele examinării la fața locului a probelor materiale, că s-au ascultat și vizionat înregistrările audio-video”.

Studiind procesele-verbale ale ședințelor de judecată din 28 septembrie 2016 (f.d. 25 Vol. II) și 26 octombrie 2016 (f.d. 28-29 Vol. II), Colegiul constată că probele anexate la materialele cauzei nu au fost cercetate de către instanța de apel în cadrul dezbaterilor judiciare, deși o asemenea obligație reiese din prevederile art. 383 alin. (1) CPC, care prevede că „După explicațiile participanților la proces, instanța de apel **verifică probele din dosar și cele prezentate suplimentar de aceștia. Procedura de administrare a probelor în instanța de apel este similară celei din primă instanță**”.

Colegiul reiterează că, instanța de apel avea obligația de a da un răspuns cert referitor la pertinenta unui înscris sau altuia, în condițiile când este obligată să reflecte în hotărîre motivele, pertinenta, admisibilitatea, veridicitatea probelor și toate probele în ansamblu, legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii, concluziile sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele, rezultând din prevederile art. 130 alin.(4) Cod de procedură civilă.

De altfel, instanța de apel nu poate să se limiteze la preluarea totală sau parțială poziției doar a uneia din părțile raportului litigios, ci trebuie să analizeze cauza și să răspundă argumentat la criticile și mijloacele de apărare invocate de ambele părți.

În astfel de circumstanțe, Colegiul reține că decizia contestată nu întrunește condițiile de legalitate prevăzute la art. 239 CPC, potrivit cărora „Hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată”.

În consecință, raportând circumstanțele stabilite la normele de drept procedurale enunțate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că examinarea pricinii în ordine de apel a avut loc în mod arbitrar, incomplet, evaziv, deoarece soluția instanței de apel, nu întrunește condițiile unui proces echitabil în sensul art. 6 CEDO, fiind încălcat și principiul nemijlocirii.

Or, în conformitate cu art. 25 alin.(1) CPC, „Instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită

hotărîrea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată”.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea pricinii în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Eduard Belibov și Valentina Belibov prin intermediul reprezentantului, avocatului Vitalie Ciuchitu și de a casa integral decizia instanței de apel, cu restituirea pricinii civile la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) CPC, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu argumentele părților, circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

Astfel, instanța de apel urmează a se expune asupra tuturor argumentelor recurenților-pârâți cu referire la calitatea de cumpărători de bună-credință a acestora, bună credință care se prezumă, iar în cazul lipsei acesteia, instanța urmează să-și argumenteze poziția prin prisma unui probatoriu admisibil și pertinent, că părțile contractante au acționat cu rea intenție la încheierea contractelor de vânzare-cumpărare.

Totodată la rejudecarea pricinii, instanța urmează să se expună și asupra oportunității aplicării prevederile art. 218 Cod civil, invocat de către pârâți, care impune existența unui interes născut și actual al persoanei care invocă nulitatea, și totodată urmează să dea apreciere la argumentele pârâților (recurenți) că reclamanții nu au dovedit că au interes în acțiune, deoarece termenul de acceptarea a succesiunii s-a scurs fără ca ei să accepte succesiunea, act care urma să fie realizat de către organul de tutelă, dar nici o cerere cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii sau prelungirea termenului de acceptare a succesiuni nu a fost înaintată.

Astfel, în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Eduard Belibov și Valentina Belibov prin intermediul avocatului Vitalie Ciuchitu.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 26 octombrie 2016, emisă în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Procuratura raionului Ialoveni, în interesele minorilor Felicia Dicusar și Stepan Dicusar împotriva lui Tatiana Dicusar, Ana Agrici, Elena Țaranovschi, Vitali Pasevin, Iulia Pasevina, Eduard Belibov, Valentina Belibov, intervenienți accesorii Oficiul Cadastral Teritorial Ialoveni filiala ÎS „Cadastru”, Direcția Asistență Socială și Protecție a

Familiei Ialoveni, notar public Dorina Gața, notar public Andrei Bloșenco, privind recunoașterea nulității certificatului de moștenitor legal nr. 12042 din 30 octombrie 2012, a contractului de vânzare-cumpărare a terenului de pământ, nr. 4502 din 03 mai 2013, a contractului de vânzare-cumpărare a terenului de pământ, nr. 6704 din 08 iulie 2013 și a contractului de vânzare-cumpărare a terenului de pământ, nr. 5359 din 16 iulie 2013, cu restituirea pricinii la rejudecare în Curții de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Maria Ghervas

Mariana Pitic

Ion Druță